

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru strălătat pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:  
Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,  
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).

Correspondențele sînt a se adresa la:  
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.  
Epistole nefranțate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din cauza ss. serbători ale născerii Domnului Isus Christos numărul cel mai de aproape va apăre Sâmbăta în 29 Decembrie.

## Prenumeratiune nouă

### „Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Bani de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumărantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonati, al căror abonament se sfârșese cu ultima Decembrie 1879 ași înnoși din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârșia cu espedarea foiei\*). Acei on. dd., cari prenumără de nou, să nu întârșie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipărirea esemplarelor.

### Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

\*) O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 24 Decembrie.

Sîntem în ajunul serbătorei celei mari a creștinismului și prin acest a omenimei, care a împreunat pămîntul cu cerul, în care Atotputernicul ideea cea mare de egalitate și frățietate, astăzi ne mai încăpută nu numai în Europa, a încăput-o și aședat-o intrupată în fiul omului în nisce iesle a unei pesteri neînsemnate din aproape orașelului Betleem, prevestind pre pămînt pacea și bunavoire între oameni.

Biserica ortodocsă cîntă mîne cu drept cuvînt: „Taină străină vîd și preamărită,” căci taină este, misteriu este, estra-ordinară și pentru oameni nepricepută întocmirea aceasta cerească, că prin evenimentul ce se serbează mîne, așa de neînsemnat în esteriorul lui, să resară lumii lumina cunoscînței.

Ce va să dîcă aceasta? Va să dîcă, noi mîne nu serbăm numai o serbătoare eșită din imaginațiuni evlavioase omenesci, nu productul unui fenomen natural travestit în legendele creștinilor, nici o serbătoare a cărei omenii să se mulțamească a recrea pe omenii muncitori de ostenele, noi serbăm născerea „luminei cunoscînței”, carea a resăritca să reformeze lumea și să sdrobească cătușile spirituale și corporale, în care o aședase întunerecul nesciînței.

Au trecut aproape nouespredece seculi de cînd s'a întemplat acest miracul binefăcătoriu pentru oameni și, cu toate că influența cea bună nu e de a nu se recunoașce chiar și la oameni, cari n'au îmbrășșat creștinismul, pacea încă n'a putut prinde rădăcînă statornică, pentru că bunavoirea dintre oameni, egalitatea și frățietatea, care, până cînd omenii sînt lipsiți, le doresc, sînt isgonite din familie, din rudenie, din națiune cu un cuvînt, din societățile omenesci mici și mari, de câte ori se ivesce un interes, care promite: bogăție, rang sau ori care altă comoditate și strălucire lumească. Cînd nuorii acestor interese vin și se pun între „soarele cunoscînței”, ploaia neînțelegeri, grindină certe și fulgeră și tună încăierări și bătăi a căror dimensiuni sînt totdeauna după cum sînt și dimensiunile societăților învrăjbite din interese lumesci.

De câte ori nu au avut puternicia pămîntului ocașione să introducă pacea pe pămînt și bunavoire între oameni? Însă aceia, parte îmbrăcați în porfira împărătească, parte în ta-

larul modestiei și resignațiunei prescrise de legea lui Cristos, încă în evul mîdiu, voind săși asigure strălucirea pămîntească, au consimșit, ca deapropoape să le fie sclav, și a fost sclav și legat de glie până aproape în zilele noastre.

Puternicii pămîntului au avut ocașione în timpul mai dincoace, începînd dela 1789 până la 1815, cînd s'a ținut sfat de prelațiașii Europei, să introducă egalitatea și frățietatea între oameni; au avut ocașione la 1856 și'n sfârșit la 1879 să pună coroana edificului păcii și a bunei-voiri între oameni; însă odată interesul de domnie, de altă dată interesul de rase eclus de putința deslegărei acestei probleme și așa însași Europa noastră, unde în proporțiune semînța „luminei cunoscînței” a găsit pămîntul cel mai bun și mai mult statornic, a ramas într'o stare espusă agitațiunilor, a căror sfârșit este foarte cu anevoie de a'l proroci.

Cine dintre puternicii poartă vina neînțelegerii, va descoperi mai tîrșiu istoria. Noi cu ocașionea aceasta solemnă înregistrăm nema faptul, care, durere, nu se poate nega.

Interesul particulariu, acest product al întunerecului, ulțoit pe trunchiul patimilor omenesci din ramura pomului vieții și dreptului de conservățiune și cultivat spre stricăciune reciprocă, își dă rodurile stricăcioase nu numai în cerul cel larg al omenimei și între societățile cele mari ale Europei. În monarhia noastră, care de secol s'a avîntat la un rol însemnat în concertul european, împedecă bunavoire împrumutată, și nutritivă rivalitatea între diversele naționalități le, îndeamnă ca unele să se superordineză asupra celorlalte, creșînd că în chipul acesta pe aceste subordinașîndu-le va asimila, respective le va nimici. Aceasta încă este contra „bunei-voiri între oameni.”

Și naționalitățile aceste în sinul

lor sînt ele libere de păcatul acesta, care alungă pacea de pre pămînt? Cînd ar fi, după cum ar trebui să fie, influența din afară, ca să le asimileze și să le nimicească, ar fi fără de nici o putere. Întregi, ele s'ar conștrînge fără multă osteneală la o înțelegere. Odraslele uneia n'ar pută cresce împedecînd odraslele celeilalte și atunci ar vedea toate, că este binecuvîntată dîcerea proceului: „Eată ce e bun sau ce e frumos fără numai a locui frații împreună.”

Astă seară vor veni următorii nostri, destinați ca preste cățiva ani să primească nemijlocit dela noi sarcinile vieții, să ne împrospeteze prin colindele lor, bunele vestiri, care de optșpredece, aproape nouespredece seculi ni le păstrează evanghelia; să împrospeteze speranțele acelor timpuri de aur, după care toți omenii au să fie frați sinceri, pentru că toți sînt fii unui prea bun parinte. Noi, dar pentru dar, îi vom cinști, care după puterile noastre, după obiceiul vechiu. Cîntea cea mai mare și cea mai binefăcătoare ce putem face următorilor nostri de oare-cînd va fi, să le întipărim adînc în inimile lor datorința de a conserva originea lor străbună și le a'i largi sfera de activitate, ca să poată lucra cu succes pentru realizarea preceptului: „iubesc pe de aproapele teu ca pe tine însuși,” resărit din „lumina cunoscînței.”

Crescînd acei următorii în idei de felul acesta, vor fi poate ei acei fericiți, cari, durere, noi până acum nu sîntem, în cari să se realizeze dorința moșilor, părinților nostri și a noastră de a fi, nu numai fii pasivi sau vitregi ai patriei noastre, ci fii înzestrați cu toate drepturile și facultățile, prin care să se poată manifesta folositori sieși și celorlalți compatrioți.

Dar oare pentru ce nu am pută preținde și noi, cei ce ne aflăm sub greutatea zilei, să vedem acea „țeară a fă-

## FOIȚA.

### Sfântul Andrei.

Novelă.

(„Convorbiri literare“)

Faceți cruce mîntuitoare  
Căci e noaptea îngrozitoare,  
Noaptea sfîntului Andrei.

Alexandri.

Întru una din zile îmi luai pușca din cuiu, pușca cea cu noroc, mi-o grijii bine, îmi aședai cele trebuitoare la torbă. Deși cam s'ar mi pue șargul la sanie, apoi dîsei înserare, însă până la moșia vecinului meu Neagu, unde se pregătia o vînătoare de cerbi, era numai o fugă de cal și puteam a-junge înainte de noapte. Ion, o slugă veche, pe care o aveam moștenire de la tata, intră atunci în odae, se scărpină în cap, tușii, își dîce glas după obicei, apoi cu un aer sficioș îmi dîse:

— E cam tîrșiu, cuconașule, de plecat: o să inopțați pe drum. Nu'i mai bine să vă lăsați pe mîne?

„Audi vorbă!.. Și de ce m'ași

teme?... Vreamea liniscită, drumul bun, și șargul iute de picior.

— Așa este, însă mē veți erta să vă spun, că mîne e Sfântul Andrei.

„Ei și?...

— „Apoi dē!... noaptea în spre Sf. Andrei scîți, că umblă lupii în potae, și Doamne feresce să'i întălnescă cineva.

„Am eu cu ce să'i întimpin.

— Cuconașule, mē ertați dēu de îndrășneală, dar nu vă sfătuesc. Sînt bētrân, am vîdūt multe. Se mai dîce că în spre Sf. Andrei umblă și strigoii pe-la respinteni, pe la zăvoae, pe la eazuri. Eacă bine că'mi aduc aminte!.. Îmi veți da voce să'ngm amintirele ușilor cu usturoiu\*) precum făceam în vremea răposatului d-v. părinte, Dumneșeu să'l erte?...

Un hohot de ris sbugni din peptul meu,

„Dî să'mi pue șargul mai repede.

— Aveți să treceți pe la moara

\*) Sătenii au credință, că dacā ung încuetoarele cu usturoiu (aiu. Red. „T. R.“), împedecă strigoii să treacă în casă.

cea de vînt unde strigoii macină făină. Acolo nu'i loc curat.

„Hai fă ce'veți spun!

— Mai aveți șargul cel de luncă hațaș de lupi, și unde se încrucisează drumurile; se dîce că adeseori noaptea pe la cîntători se aud bocete în pădure.

„Fugi repede!..

Ion scărpinîndu-se în cap eșî gînditor. Dar până cînd să'mi pună calul la sanie, îmi luai pușca și torba lîngă mine, îmi aprinșei luleaua cea de vînat și mē întinșei leneș pe o canape.

\*\*

Șargul meu sprinten și spornic la mers alerga acum pe cîmpia albă ca o nălucă ce fuge de umbra ei. Două doruri, care din inima stăpînului trecuse într'a lui, îl mînau din urmă. A mea era dorul vînatului, patimă a mea din copilărie, celalalt dorul Elenei, fica lui Neagu, cea mai frumoasă fată din nepregurimi. Dar cāt fugeam eu de iute, dîua fugea și mai iute, încât în dreptul morii de vînt noaptea mē și întimpină. Deodată sania mea se sprîvăli.

— Ha! gîndii eu în mine, s'a întălnit graba cu zăbava. Ion ar fi dîs că'i pricina locului celui neșcurat îmi aședai sania pe tălpi, mē scuturai de zăpada și plecai și mai grăbit.

Pe la cornul cel de luncă un lup bētrân cu o coadă cāt un măturoiu îmi curmezișî drumul. Îi dădai un foc din fugă, ca să nu dîcă că a trecut fără cinștea cuvenită pe lîngă un vînat, însă el numai va fi scîind de i-a ramas coșocul întreg sau ciuruit. Eată, zării corșile nalte a lui Neagu, a căror ferești străluciau în întunerecul nopții ca nescie ochi de lună.

În câteva minute ajunșei la scară.

Dar ce întemplare!.. De scări erau cîntemplare!.. Pe scări muzicea resunau zidurile. Elena albă la față ca zăpada îmbrăcată în haine de mireasă ținea de mîna un tēner nalt și uscăcios, și o mulțime de lume se îngremădia în giurul lor. Era negreșit mirele ei căci avea un smoc mare de peteală de pept și se nița cu prea multă îndrășneală în ochii ei. De unde a eșit acest tēner nalt și uscăcios, pe care niciodată nu l'am vîdūt? Și cum de s'a făcut această nuntă cu

găduinței, carea s'a vestit tuturor oamenilor înainte cu 1879 de ani?

Am fi străini de raporturile patriei în care trăim când am permite după atâtea triste experiențe, sbor liber optimismului nostru. Cu toate că prevedința, care vede mai departe decât vederea omenească, și care e mai puternică decât puternicia pământului, pe neașteptate ne poate dăruia și pre noi cu împlinirea dorințelor, încât dacă nu astăzi, preste un an, cu inimă plină de bucurie, să cântăm nevinovata cântare a pruncilor nevinovați: „Bucurie mare avem de Nascerea domnului!

### Revista politică.

Sibiu, în 24 Decembrie.

În Ungaria s'a făcut obiceiul a felicita partida guvernamentală pe presidentul cabinetului la anul nou. Responsul capului cabinetului se publică și așa s'a întâmplat și în săptămână trecută, dară din răspuns nu putem culege nimica ce ar putea mângăia pe adevărații patrioți.

Numai regretând că în Ungaria ceea ce odinioară promitea munți de aur a putut și a trebuit să ajungă treaba la atât, ne întorcem privirile spre o aparițiune, ce o împrumutăm din diariul „Vaterland“.

Diariul acesta se exprimă asupra cărții ce a apărut la Ackermann în München sub titlul: „Maghiarizarea în Ungaria. După desbaterile din dieta Ungariei asupra instrucțiunii obligate a limbei maghiare în toate scoalele populare,“ în terminii următori:

„Când suferă un membru, suferă trupul întreg. Pentru aceasta patriotul austriac numai cu durere sinceră poate vedea, cum o partidă de șoviniști maghiari din ziua când Ungaria și-a recăștigat autonomia, duce cu egoism și fără minte binecuvântatul regat al Ungariei în toată privința la perire. O economie rea, curat asiatică, un regiment . . . de partidă, o corupțiune în clica ce se află la putere, domnesc acolo într'un mod, care numai în Franța republicană își află păreche.

„Incapabilitatea și în legătura cu aceasta decadența morală și materială a țerei crește și cu aceste crește și sumeția puterii domnitoare. Această partidă nu se sfiește în orbia sa a urca înverșunarea popoarelor nemaghiare, care sunt tractate ca lipsite de ori ce drept, până la cel mai înalt grad și anumit prin o lege, care le impune limba maghiară. „Să ne grăbim, să ne grăbim! Să maghiarisăm pe Croați, Români și pe Sasi, căci altfel perim!“ așa striga organul lui Kossuth „Pesti Hirnap.“ Dar sumeția nebună nu vede

că prin aceasta nu lucră decât în favoarea — Rușilor.

Maghiari conservativi cu conștiință mărturisesc privatim pe față, că li este teamă că urmările acestei economii vor fi din cele mai funeste“.

Cabinetul Freycinet nu află simpatii multe nici în Franța nici afară de Franța. „Journal des Debats“ dăce că este răul cel mai mic în impregiurările de față, pe când „Figaro“ atâta scarmăznă pe Waddington până când nu mai rămâne fir de păr pe el. Despre cabinetul cel nou francez se dăce că un diplomat s'a exprimat în fața corespondentului dela „Nat. Ztg.“: „il n'est pas une solution, il est une étape“, cu alte cuvinte, cestiunea politică prin cabinetul Freycinet nu este delegată, ci se află numai într'o fasă nouă a dezvoltării lucrurilor.

Din Petersburg se telegrafează că în 19 Decembrie împăratul Alesandru II a trecut în revistă regimentul de gardă Pavlov și o diviziune din regimentul cozacilor de gardă de corp. Cu ocaziunea acestei reviste împăratul a laudat trupele pentru brava lor purtare în resboaiile dela 1828, 1831 și 1877 și le a provocat a servi cu aceeași credință și sub fiul său. Cuvintele aceste, care țarul le a repetat și la un prânz, sunt comentate de multe diare că țarul vrea să se retragă și să încredințeze împărăția a fiului său clironomului.

### O ochire asupra stărei Europei.

Evenimentele din orient atrag neîntrerupt atențiunea diplomației europene. Influențele războiului rusoturc se ivesc în toate colțurile imperiului osmanic. Acum se mișcă ceva preste munții negri, acum dincolo de Bosfor; ferbe și mișcă în principatele devenite independente, în Serbia precum și în noul principat suveran Bulgaria și în provincia autonomă, Rumelia răsăriteană. Deși aerul e destul de încărcat cu electricitate, totuși semnele nu arată nouă erupțiuni. Sunt mai multe complicațiuni de un caracter local, cari dacă nu se vor comite erori mari, nu vor atrage după sine conflagrațiuni generale. Nici chiar cearta anglo-turcă din urmă nu va lua întinderi serioase. E probabil că va rămâne numai o episodă, care firesce este de mare interes simptomatic dar cu toate acestea nu va desvêli încă odată cestiunea orientală. Ce e drept o depeșă din Constantinopole din 26 c. spune că Poarta nici decum nu'i dispusă a împlini cererea Engliterei: o depeșă, mai nouă, însă spune, că cei din Stambul au aflat

deja un mijloc, prin care să se aplaneze afacerea fără ca să se umilească, suveranitatea Sultanului în mod direct. În loc de a se împlini cererea Engliterei se va preface cel puțin cauza generală în cauză neînsemnată. Cu învoirea Scheich-ul-Islamului, Achmed Tevfic nu va fi eliberat ci esilat. Se speră, că cei din Londra se vor declara mulțămiiți cu aceasta, și afăcerea misionarului englez Kolle se va regula pe cale diplomatică fără vr'un ultimatum.

Nu scim ce atitudine au luat celelalte puteri semnate în această ceartă specială. Nu sunt însă cunoscute referințele puterilor acestora una către alta și aceasta este o garanție destul de bună pentru ca să putem aștepta cu linisce decursul acestui incident. Gruparea actuală a puterilor ne garantează, că incidentele ce se ivesc aici-aceia nu vor putea cauza o stare îngrițitoare. Cât timp va dura alianța austro-germană, dăce „Fremdenblatt“, nu se poate teme Europa, că din singuratecele crize, ce se ivesc în peninsula balcanică, va nasce o crisă orientală generală, care să altereze pacea continentului. Legătura intimă dintre aceste două împărății există. Numita foaie semi-oficială întonează aceasta, față cu scirile ce le leagă diarele rusefile de visita contelui Șuvalof în Varzin.

Unele diare își exprimă părerea că, dacă visita contelui Șuvalof în Varzin ar fi avut de rezultat restabilirea alianței celor 3 împărăți, s'ar fi cauzat o mai mare grige de cât prin toate cestiunile din țările balcanice.

Din fericire noi putem dăce, că acea îngrițire, că în Varzin s'a reinviat alianța celor trei împărăți, e ne fundată. Alianța celor trei Impărăți este un ce care nu se mai poate restabili, căci nici Germania nici Austria n'au motiv de a o dorii. Contele Șuvaloff n'a trebuit să meargă la Varzin pentru a afla aceasta, el o scia de sigur de mult. Cercurile mai pașnice din Rusia al căror reprezentant e și Șuvalof, nici că au motiv de a dorii înlocuirea alianței Austro-Germane cu alianța celor trei Impărăți. Pentru a garanta pacea ajunge înțelegerea intimă dintre cele două puteri. Alipirea unei a treia, fie Rusia sau alta, ar da alianței mărite un caracter mai mult sau mai puțin ofensiv, ceea ce nu doresce nici decum Șuvalof și amicii sei.

În Petersburg încă tot se mai luptă cele două curente pentru supremație.

De această luptă ca și de decisiunile Sultanului depinde desvoltarea liniștită a referințelor orientale. Germania și Austria trebuie să observe

în Petersburg precum și în Constantinopole îndeplinirea hotărârilor Europei depuse în tratatul din Berlin. Ne făcând aceste puteri o politică de intervențiune nu pot fi trase la răspundere dacă la Neva sau la Bosfor, vor învinge pasiunile sau prejudețiile. Cine voiesce a se ruina singur nu poate fi oprit de nimeni. Alianța austro-germană nu poate împiedeca roata istoriei universale, ea însă dă Europei o garanție, că de și va triumfa aici, colea pasiunea asupra înțelepciunii, totuși nu va fi conturbată pacea continentului. „Timpul“.

### La a doua căsătorie a preoților.

(Răspuns d-lui V. Mangra din Arad).

(Urmare).

Aceste date sunt estrase din minele bisericii ortodoxe, cari cuprind în sine toate cântările și tipicul bisericeii din timpurile cele mai vechi și la care au lucrat scriitori și din secolul a 7 de pe timpul lui Constantin Pogonat, precum sunt: sântul Andreiu Criteanul, Georgiu, diaconul Constantinopolei.)

Eară în secolul a 8 le vine marele cântăreț și teolog Ioan Damascin, care apoi a pus într'un rând științific dogmele credinței. Teologia de el compusă este și astăzi în mare cinste. El a compus octoichul cel mare și alte stihiri și stihioavne la mai multe serbători.“

Dacă aflăm dară, că cântările bisericeii care se află în cărțile din care reproduc eu aceste biografii s'au scris și compus când au trăit martirii respectivi și cred că nu avem a ne îndoi, că biografiile acelor martiri încă se datează de atunci, și minele noastre sunt traduse chiar după originale cele adevărate și tipărite de două ori, prin oameni de capacitate rară, cum a fost Cezarie episcopul Rimnicului, care a avut o știință rară și cunoscințe mari de istoria bisericeii și acestia nu ar fi conces, ca să se strecore nisce erori așa mari după cum le imputează dl M.

Se miră apoi dl Mangra cum am putut eu dăce: „Fiind vorbă în canonul 2 despre căsătoria II și a III a mirenilor“ etc. Voind ca prin aceasta să neg, că în canonul 2 a fost vorba de căsătoria a II și III a mirenilor, dăcându'mi că eu nu pricep canoanele ca și când nici nu le a'și fi cetit; ba încă își ia libertate și modifică citațiunea dela mine, punând în paranteze 3 în loc de 2 ca și când ar voi să mă corege. Nu! d-le M. nu a fost eroare

1) Istoria bisericească de Șaguna ș. 292. 2) Idem ș. 303.

asa taină și așa grabă, cu care credeam, că am tot timpul să mă codesc?. Lucrul îmi părea neînțeles dar era adevărat.

Bătrânul Neagu cu zimbetul pe buze mă întimpină dăcându'mi:

— Bine ai venit între noi vecine; astăzi nunta, mâne vênatul.

Cu inima strinsă mă apropiai de Elena pentru a'i dăce câteva cuvinte de urare, însă numai fruntea mea se plecă dinaintea ei, ear vorbele îmi amortiră pe limbă. Elena atunci se uită lung la mine, parcă 'mi-ar fi găcit durerea, apoi lunecând pe strălucitoarele parchete se amestecă în mulțimea ce se învêrtia prin saloanele pline de lumină.

Nu sciu dacă în noaptea aceea am închis ochii sau nu, într'atâta 'mi era capul de amețit; dar a doua zi sciu, că am fost cel dintâi în picioare când a sunat cornul vênătoresc. Unul câte unul se adunară toți oaspeții cu puștele pe umăr, gata de plecare când eată că mireasa, călare pe un cal alb ca și dânsa, se arêtă în mijlocul nostru.

„Cine va ucide cerbul cel mare craiul codrului, dăce ea îndreptându'si ochii spre mine, aceluia va fi această năframă țesută de însuși mâna mea!“

Toți ne plecărăm dinaintea ei; toți doriām scumpa năframă. — Ajuns în pădure mă aședai la o ruptură de părâu așteptând să'mi vie cerbul, când deodată auzii câinii lătrând pe urma vênatului. — Crescea, crescea vuetul mereu; părăiau vreascurile, tresăriau tufarii, tresăria și inima mea. Ah! Eată craiul codrului, țintat în frunte, cu coarnele rămuroase ca crengile unui stejar. — El se oprî în fața mea cu ochii fiorosi și prinse să scurme pământul. — „Ce fericire! . . . Năframa va fi a mea.“ Îl luai la ochii și dădui foc. Dar tot atunci ca prin vis vêqui pe Elena călare pe calul ei alb trecând ca un fulger în dărêptul cerbului, și un țipet de durere umplu pădurea. Alergai cu grăbire la locul unde credeam că a cădut cerbul, și ce găsi? . . . găsi pe Elena la pământ scaldată în sânge și fără suflare!

O! cias rău! . . . O! blăstem a lui Dumnezeu! . . . Cine-ar pute spune

desperarea ce simții în acel moment, vêdându-mă ucigaș fără voe a ființei celei mai scumpe inimii mele. Era albă și frumoasă sêrmăna ca în sara cununiei, cu ochii nemișcați dar ațintiți asupra mea, cu buzele întredeschise, par c'ar fi voit să mă mustre de răul ce'i făcusem, ear calul ei alb necheza de clocoția pădurea. Nenoroct, apucaî deadreptul prin codru ca să scap nu de pedeapsa oamenilor ci de însuși cugetul meu, dar abie făcusem câțiva pași, când mirele ei cel nalt și uscăcios eși ca din pământ întovărășit de vătâjei, dorobanți, călêrași, și mă încungiuară. — „Eată ucigașul!“ strigă el, arătându-mă cu degetul, un deget lung, uscat, înspăimântător, par'că era degetul destinului, ear eu gârbovit de greutatea învovățirii, plecai fruntea și mă lăsaî prins. Greu sue cineva scările măririlor lumesci, dar ușor le coboară. N'a trebuit decât o singură clipeală, ca să fiu aruncat tocmai la fund în noroiul unde mucelesc făcătorii de rele. — Inchis, tuns la cap, îmbrăcat în haine proaste, hrănit cu mâncări de gloată, de nopțile fără somn, mă întrebam uneori

de e un vis ce fac sau e adevărată bătae de joc a soartei, și mintea mi se rătăcea într'atâta încât mai, mai mă credeam însuși vinovat. Când veni ziua judecării, fui introdus într'o sală mare ticsită de privitori. Sute de ochi se ațintiră asupra mea, ochi fără milă care căuta să găsească în brazdele feței mele urmele crimei, și în această mulțime adunată ca la serbătoare recunoscu mulți bărbați, multe dame, multe domnișoare, care cu câțva timp mai înainte 'mi-ar fi întins cu bucurie o mână prițenească. — Ce era schimbat în mine? . . . Nimic; numai sticla prin care mă privia lumea era schimbată . . . era sticla cea mincinoasă a năpăstii! „Dece ani de închisoare!“ . . . rostiră în glas mare judecătorii cu fețele posomorite, îmbrăcați în haine cernite ca la înmormântare. — Apoi damele și domnișoarele își luară lornetele de la ochi, își dreseră creștii de la rochii, și zimbînd cu gingășie în dreapta și în stînga în semn de dăia bună, plecară mulțămite, că au petrecut câteva oare cu interes, ear eu cu inima împietrită mă întorsei pe dăce ani la

în scrierea mea, eu am ținut așa după cum a fost scris și eu am scris bine și adevărul, când am ținut: „că fiind vorba în canonul 2 (a sinod. ecum. VI) de a II și III căsătorie a mirenilor“; însă d-ta nu ai aflat și nici nu vei afla în veci, că acolo este vorba de a II și III căsătorie a mirenilor, pentru că d-ta ești „kurz und gut,“ și nu te uiți mai departe.

Eată dară d-le cum putem să aflăm, că în canonul 2 al sinod. ecum. VI este și respective a fost vorba, când s'a făcut acest canon și de căsătoria II și III a mirenilor: Acolo între altele s'a sancționat canonul 1 dela Laudichia; canoanele s-tului Vasiliu și ale lui Gregoriu teologul, care vorbesc despre căsătoria a II și III a mirenilor și o conced. Când s'au sancționat aceste canoane de sinodul ecum. VI, trebuie să se fie cetit și cetindu-se a fost vorba despre d-nsele. Cumcă s'au cetit se vede din acest canon, când vorbește despre canoanele apostolesci, din care delatură „aședămintele cele de Clement,“ și se probează numai cele 85 de canoane „predate noue în numele sântilor și măriților apostoli.“

Nu am smintit dară d-le M. când am ținut, că a fost vorba în canonul 2 de căsătoria II și III a mirenilor.

Eu nu am ținut d-le M. că a existat o lege scrisă, care să fi iertat căsătoria a II la preoți, fără am ținut numai atâta: „De aci se poate vedea, că înainte de sinodul acesta erau preoți căsătoriți a doua oară.“ Și aceasta nici d-ta nu o poți nega, dacă cunosc acel canon. Și cumcă nu s'a considerat de vre-un păcat mare aceea căsătorie, se vede de acolo, căci preoții căsătoriți a doua oară rămân și mai departe în funcțiunile lor; după cum se vede din explicațiunea canonului, care sună așa: „Din acest canon ne învățăm că în timpii acestui sinod preoții bigami rămân în funcțiunile lor preoțesci, spre vătămarea canonului care lipsese pe preotul bigam dela funcțiuni.“<sup>1)</sup>

Dice dl M. că proclamarea patriarhatului de Tirnova și cel din Rusia nu a fost abatere dela canoane, pentru că d-nealui că: „Iustinian I a fost cel dintâiu, care a ridicat scaunul episcopal din Ochrida, la rangul de arhiepiscopie autocefală.“ Astfelu înaintarea arhiepiscopului de Tirnova mai târziu la rangul de patriarh nu era decât recăștigarea in-

<sup>1)</sup> A se vedea espli carea în „Erchindion“.

<sup>2)</sup> Ne permitem a observa că termenul acesta este neprotriv și deroagă bisericii noastre, căci admite că în complexul bisericii ortodoxe atât biserici „de capul lor“ în loc de biserici „autonome“. Red.

dependenței, pe care biserica Daciilor o avuse chiar din timpul sinoadelor ecumenice, dela împăratul Iustinian I. „Cu toate acestea, — d-ice dl M. — patriarhia bisericii romano-bulgare nu s'a câștigat cu volnicie“ etc. „Așa dară nu fără rânduială și nici contra canoanelor s'a înființat patriarhatul romano-bulgar.“ (Va urma).

### Societatea română de lectură în Cluj.

În unire stă puterea. Acest vechiu adevăr, care desclint în zilele noastre l'uară drept devisa acele popoare, ce tind a progresa în luminare și cultură, f' înțeles și de fruntașii Românilor din Cluj. Petrunși de d'nsul, ei încă înainte de aceasta cu douăzeci de ani, în 1861 se reunise într'o „Societate română de lectură“. Petrecere și conversare folositoare în oarele libere, prin aceasta schimbarea și lămurirea ideilor, înaintarea întru cunoștința literaturii naționale: eacă scopul nobil și lăudat, ce ei își propuseseră!

Cestiunata societate în primul deceniu al existenței sale avu o anumită prosperitate și înflorire. Și cum nu? În fruntea ei sta bărbai ca neuitatul br. L. V. Popp, Iac. Bologa, Georg. Angyal, Alesand. Bohațel, Elia Măcelariu s. a. Un Ios. Hoszu, Mich. Bohațel, comite Georgiu Csáky se făcură membri fondatori cu una sau mai multe sute de fl. acest din urmă chiar cu una mie, încasată însă numai în vre-o două sute. Membrii ord. și ajutători, interni și externi se suiră ca până la numărul de vre-o optzeci, veți bine că unii dintre acestia succesiv. Proprietariul Nic. Molnar, apoi protopopi români gr. or. îi oferiră în spațioasele sale încăperi voioși și bucurorii localul necesari. Cu un cuvânt: lucrurile societății mergeau cât se poate de bine.

Însă în timpul următoriu foaia se întoarse, și afacerile societății noastre porniseră din ce în ce mai spre rău. Membrii de tot împuținați, restanțe de taxe pe la unii cu decile de fl. ședințe și intruniri rare pe aci așa de rare ca corbul alb: toate aceste și alte asemenea păreau a apropia cu pași repezi criza finală și apunerea societății din vorbă. Chiar din gura unor dintre cei mai zeloși membri puteai în anii ultimi auzi acuși sfatul că în mijlocul acestei pirotele ar fi doară mai consult a sista deocamdată societatea până la timpuri mai bune, grigind numai de averea ei de până acum.

Care a fost oare cauza descriei pirotele și lăngediri? Nu cercăm. Desconcertarea, deși numai momentană, precum credem, a națiunii române în urma constelațiunilor politice-sociale în acești vre-o doi-spre-zece ani de curând trecuți, a îniriuit poate și în cazul nostru special.

Dar ce nu poate voița firma?! Macsimă „voiesce și vei pute“ se adeveri în acest

timp și cu privire la societatea noastră de lectură. În adunarea generală din 14 Septembrie n. a. c. casariul dr. Greg. Silasi, în legătura raportului său propuse și susțină a se adresa un apel către inteligența rom. din Cluj și împregiurime, ca să nu lase a căde ci să spriginească cu toată căldura inimii românesci aceasta prea salutară societate, ales și din temeiul, pentru ca societățile literare ale junilor nostri dela universitatea și gimnasiile aflătoare în această capitală culturală a Traniei să aibă localitatea recerută pentru ședințele și intruniri lor. Apelu făcut pre baza propunerii primite de adunarea gen. află resunet în inimile a mai mulți de cincideci intelectuali Români din Cluj cari se obligară a solvi în sensul statutelor taxa lunară de 50 cr. v. a.; se închiriu un nou local mai acomodat și stătătoriu din două încăperi nr. 17 (cu intrare și despre strada Kis-mester): se procurară vre-o două pre-dece diare (între ele deocamdată numai un germ. și 1 ung.); se mai luară alte măsuri recunoscute de trebuințioase; și preste tot cu reorganizarea mai corespunderătoare a societății se încredință tot vechiul comitet în frunte cu dd. Vict. Pipoș ca președ., Gabr. Pop prot. ca vice-președ., Dr. Greg. Silasi ca casariu, Vas. Roșescu protop. ca controlor, B. S. Podoabă ca bibliotecari și Petru Ungur ca notariu; eară proesima adunare gen. se fiesă pre întâia duminică după crăciun a. c. (11 Ianuarie 1880).

Mai restă să întimpine asemenea echo și apelul trimis pre calea a vre-o patru protopopiate române gr. c. și gr. or. inteligenței rom. din giurul Clujului, — carea, având multe afaceri în centrul giurului, încă trebuie să se bucure a posedea un loc de convenire cu amici și cunoscuți de aici, și carea are de a solvi numai jumătatea taxei, adevă 25 cr. pe lună, — și societatea rom. de lectură din Cluj, după D'șeu va progresa.

Însemnăm de închiere, că societatea des memorată posedă un capital de vre-o 800 fl. v. a. din cari 450 fl. în obligațiuni de desărcinarea pământului, 150 fl. într'un cambiū, ceialalți depuși în casa-ajutătoare din loc. Ațară de aceea o bibliotecă stătătoare din aproape 200 volumene, cea mai mare parte cărți românesci; un fortepian în valoare de 120 fl., și un mobilier mod st dară indestulitoriu pentru două chilie. Ne laptă însă firma speranță că concursul și zelul național al inteligenților nostri va face în scurt posibil, de a relata despre progrese si mai imbucurătoare ale acestei societăți reorganizate, încât ea se poată servi de indemn și împintinare spre asmeni intruniri atât de neapărate în ziua de azi și altor centruri, unde inteligența rom. e în număr mai mărișor reprezentată. La ce D'șeu sântul să ne ajute!

Cluj, din ședința comitetului ținută în 30 Noemvrie 1879

Victor Pipoș,  
președ.

Petru Ungur  
notariu.

### Varietăți.

\* Lista contribuțiilor pentru înundați o vom continua în nrul cel mai de aproape.

\* (Mulțămită publică) Comitetul parochial gr. or. din Roadeș protopresbiteratul Sighișoarei își exprimă mulțămită p. t. d-lui Gregoriu Mateiu neguțătoriu în Sibiu pentru un rând de vestiminte preoțesci adevă: felonul, sfta, mânecările, epatrafirul, brul, aerul și pocrovețul cu cari daruri frumoase a onorat s biserica noastră.

Tot asemenea își exprimă mulțămă reverendissimului domn Zacharia Boiu pentru un liturgier.

\* (Postal). Din 10 Ianuarie 1880 începând nu va mai comunica între Uioara și Vinții de sus posta ușoară aceasta poștă însă va comunica de 3 ori pe di cu trenurile din Uioara și adevă cu trenul micșt Nr. 12 și cu cele de persoane Nr 1 și 2.

\* (În favorul esundaților din Transilvania și părțile Ungariei până la Tisa). Junimea română din Budapesta va arangia în 21 Februaru în „Grand Hôtel-Hungaria“ un bal, al căru venit în parte se va întrebuița și pentru ajutorarea societății de lectură „Petru Maior.“ Cei mai distinși bărbai și dame au binevoit a oferi concursul lor pentru ajungerea acestui scop umanitar și național. Biletele de invitare, precum și listele pentru oferte se vor espeda în zilele aceste.

\* (Nenorocire pe drumul de fer). La Dundee în Scoția în 28 Decemvre n. seara un tren de persoane venia despre meadă di de către Edinburg apropiindu-se de podul cel nou de preste riul Tay. Riul are în locul unde e podul o lățime de două miluri engleze și o adâncime de 40—50 urme. Podul are 85 deschidături dela 67 până la 245 urme înălțime. Treisprădece arcuri formează la mijloc un felu de tunel. Arcurile aceste se rașimă pe coloane de peatră de câte 16 urme deasupra nivelului apei afară de aceste pe alte coli loane de fer. La 7 oare seara trenu a ajuns la partea de meadă di a podului. Ceriul era senin, eară vântul urla foarte înfuriat. Trenul trece până la jumătatea podului. Atunci o limbă colosală de foc și apoi întunecime. Podul s'a rupt și trenul întreg s'a înecat în undele riului cu 200 de pasageri cu tot.

\* (Ambasadorii Rusiei) pe lângă puterile străine au primit următoarea circulară, probabil de la comitetul revoluționar:

locuința ce-mi pregătise dreptatea omenească.

Cât timp voi fi stat acolo între păreții osindei nu știu, căci nu m'am ostenit să măsur timpul; dar știu că într'o di spre amurgul veni temnițierul și mi duse: „Măria Sa Domnul a binevoit să te erte pentru ziua de „mâne a anului nou!“

— Anul nou! . . . Măria Sa a binevoit să mă erte! . . . Curios, această veste nu-mi făcu nici o bucurie. Vădând însă că ușa temniței se deschide, eșii fără să știu încotro mă duc. — Eram pe stradă. — Casele cele nalte cu balcoane de fier, droștele care se încrucișau în fuga cailor, imi amintiră că așa case, așa droște am avut și eu odată. — Oare le mai am și acum? Imi dusei, dar în starea în care mă aflam imi era cu nepuțință să desleg această întrebare.

O lume nebună foa în toate părțile, căci anul nou se primbla pe strade cu sunete de clopoței, cu vuet de buhai, cu pocnete din bici, sərbătorit, cântat de sute de oameni, care colindau cu plugul pe la casele creștinesci.

A ho! A ho! plugul cu 12 boi  
Boi bourei  
În coade codalbei  
În frunte țintați  
În coarne înfierați.  
Mănați măi! hăi! hăi! . . .

Ear când cădea bacșișul bun în palma Colăerului, atunci adoagea!

Să vă dee Dumneșeu  
Câte pae sus pe casă  
Atâța galbeni pe masă,  
Căți cărbuni în cel cuptoriu  
Atâți mândri gozitori,  
Câte fire în manta  
Atâtea vaci a fata,  
Mănați măi! hăi! hăi!

Mă amestecai și eu într'o ceată de flecăi și o pornii cu colinda pe la case. — Aveam oare alt ceva de făcut? Dar lucru neașteptat, între colăeri întâlnii pe feciorul meu Ion cu o talancă în mână sunând și strigând cât îi lua gura: Mănați măi! hăi! hăi! . . .

Era gras și rumen la față ca un om netrecut prin mâna judecătorilor. — Mă uitai drept în ochii lui, însă el nu mă cunoscă, și cum ar fi pu-

tut să mă cunoască tuns și ras cum eram și îmbrăcat în haine de rând.

— Se vede căți merge bine. fi dusei eu prefăcându-mi glasul.

„Ce fel? . . .

— Ai dat peste stăpân bun.

„Ba n'am de fel.

— Da ce s'a făcut stăpânul tău?

Ion se scărpină în cap, tuși, oftă după obiceiul lui, când avea ceva vajnic de spus, apoi apropiindu-se de mine imi duse:

„Vrei să știi numai decât?

— Aș dorii, căci am auzit multe de toate.

„Ei bine a murit! . . .

— Ce vorbă! . . .

„Da, cum îți spun; a plecat fără să mă asculte într'o sară înspre sf. Andrei la moșia lui Neagu, unde îl ducea dorul ducei Elenei, și la moara de vânt, scii la locul cel necurat, i s'a resturnat sania, i-a fugit calul, ear pe d'nsul l-au luat Ielele prin vėzduh așa de repede și așa de sus, că numai ce a cădut mort în poarta curții lui Neagu.

— Dumneșeu să-l erte! fi res-

punsei eu cu o prefăcută părere de rău. — Dar dacă s'ar întempla să-l veți ce ai dusei?

„Dic că mai degrabă imi va cresce barbă în palmă, decât să se întemple una ca aceasta, afară numai dacă „Ucigă'l crucea ei va lua chipul. Ei! numai eu știu cât am plâns la înmormântarea lui, căci fusese bun stăpân sermanul!

— Sermanul! . . . repetai și eu cam în bătae de joc. — Dar duceea Elena ce s'a făcut?

„Duceea Elena nu i-a dus dorul multă vreme, căci s'a măritat c'un tēnēr subțire și uscat de te privești prin tr'ensub. Nu știu ce a gândit de s'a împărechiat cu așa o coadă de biciu.

— Și? . . .

„Cum și? . . .

— Nu s'a mai întemplat nimic?

„Ce să se întemple?

— Duceea Elena nu a . . . .

Atunci Ion prinse să sune din talancă ca un zălud strigând dinaintea unei ferești:

(Va urma).

„Clasele cultivate din Rusia au făcut pe Țarul să înțeleagă, că poporul nu mai vrea să sufere sub despotismul unui jug brutal. Multe dovezi sunt, că națiunea a devenit maioră și e hotărâtă să ia parte la conducerea treburilor publice. Toți au cerut introducerea guvernului reprezentativ, dar Țarul e surd la vocea poporului. În loc de a mulțami tendințele legitime, a mărit spaima de terorismul polițienesc sub care trăim. O astfel de stare de lucruri nu mai poate dura; trebuie să se pună capăt fără întârziere. Dorim să arăți Țarului, că poporul așteaptă introducerea regimului constituțional și în cas când va refuza, comitetul revoluționar e hotărât să îl depărteze de la domnie.

Semnăt: În numele comitetului

## PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

### O transacție ortografică.

(Urmare).

Cu privire la scrierea sunetelor *z, x, z, w, y* constatăm, că „Telegr. român”, susținând de o parte literele latine primitive, vrea să mulțamească pe *etimologisti*; în semnându-le pe acele de altă parte totdeauna, organul nostru vrea să împace în câțiva pe *fonetisti*. Astfel scrierea „Telegrafului român” este în adevăr mijlocitoare.

Însemnăm mai departe sunetele *z, x, z, w, y* totdeauna și din alt motiv: *etimologia* în scrierea lor este adeseori numai convențională, și adeseori îndoelnică sau cu totul necunoscută. În toate cazurile aceste *semnul* (scurtărei, circumflexului, sedilei) ne este expedientul, de-oarece el ne spune că avem de a ceti un *z, x* etc.

Mai cu toții fără deosebire scriem d. e. pe *x* din *z, x, z, w, y*, cu *i*, luându-ne după latina *clasică* (\*). Limba românească ca și surorile ei neo-latine s'au născut însă, precum astăzi este de toți recunoscut, din latina *vulgară*. Aceasta a avut en și em, precum ne dovedesc între altele atât limba noastră cât și celelalte limbi romanice. La noi numai *a* și *e* (nu *i*) înainte de *m, n*... a devenit *x*. Drept aceea am trebui să scriem d. e. *en*, precum este și *franc, provenc, span. en, port. em; entrare ca și ital. entrare, franc. entrer, prov. span. și port. entrar; tot astfel ênghi, êntind etc. — împărat ca și franc. empereur, prov. span. și port. emperador; emprumut ca și franc. emprunt, prov. emprumpt...* De aceea am trebui să scriem d. e. *êntrare, êmpărat* de o parte, și fără a analogisa d. e. *introducere, imperial, întocmai precum bunăoară Francezul scrie d. e. empereur, entrer, și apoi impérial, introduction, aceste două cuvinte din urmă fiind și ele introduse mai târziu în limba franceză. Ca exemplu de etimologie îndoelnică cităm cuvântul foarte des întrebuit *сѣнт*, a cărui *x* mai toți îl reprezentăm prin *u*, cu toate că nu este pe deplin hotărât, dacă limba latină *vulgară* a avut *sunt* sau *sont*. Nedumerirea se naște din *o*, ce se află în *ital. sono, span. soy și son, port. sou, prov. son, franc. sont*. Ba este chiar îndoelnică etimologia lui *x* din formele *gerundiale* de a II-a și III-a conjugăție. Partea cea mai mare sântem aplecați a scrie d. e. *având, tăcând, bătând, trăgând, adică cu e din infinitiv. a avé, a bate, a trage.**

Cipariu scrie *u* (tăcundu, tră-

gundu) cu deosebire pentru a încungiura *palatalizarea* lui *e* și *g*, precum a observat și „Un etimologist”. Dar tocmai în fascioarele cele din urmă (8 și 9) ale „Convorb. liter.” se produc argumente, ce merită considerație, pentru scrierea -ând, adică cu *a* după analogia conjugăției I. Eacă ce se dice acolo între altele chiar în privința *palatalizării* pomenite: „Se scie că *e, g* înainte de *e (ae, oe)* și *i (y)* în limba latină vulgară, încă înainte diferențierii limbilor romanice, nu aveau aceeași valoare fonetică cu *e, g* dinaintea a altor sunete, ci erau consonante *palatale* (v. Diez, Gramm. I, 249 urm.; Schuchardt, Vok. I, 64 urm.). Această palatalizare este așa de străveche, încât unii și-au exprimat chiar părerea, că ea ar fi existat din capul locului în latina clasică (v. Corssen, Beiträge zur italischen Sprachkunde pag. 2). Vocalele *ă, î* fiind din contra o particularitate a limbei române neîmpărțită de surorile ei și fiind prin urmare introduse în limbă-ne într-o perioadă, în care *ce, ci, ge, gi* lat. de mult nu mai sunau *ke, ki, ghe, ghi, ci palatal...*, schimbarea vocalelor *e, i* în *ă, î* era aici lucru curat imposibil (\*\*).

Am reproduc numai ca exemplu pe unul din argumentele, cari puse la olaltă arată cel mai puțin, că derivarea lui *x* din *e* în formele gerundiale ale verbelor de conj. II și III este cel mai puțin îndoelnică. Tot așa de nedumeriți ne fac însă aceleși argumente și cu privire la scrierea etimologică a lui *x* din derivatele verbelor de conj. II și III terminate în *-oriu, -oare, -ură, -mânt*.

„Un etimologist” ne spune că scrie pe *x* cu *ê* în formele gerundiale ale verbelor de conj. II și III (d. e. *tăcênd, tragênd*), și susține că Cipariu, nepunând circumflexul pe *e* este silit a înlocui litera aceasta cu *u*, pentru a încungiura palatalizarea lui *e* și *g*. Ce face însă „Un etimologist” cu *x* din cuvinte ca: *alegătoriu, trecătoare, ducătura etc.*, de-oarece ne propune, să nu mai punem *semnul scurtărei* și pe *e*? Cipariu și în casurile aceste scrie *u*, d. e. *ducătoriu, plangătoriu etc.* Precât am putut înțelege din „Concesiunile unui Ciparian”, „Un etimologist” nu va fi aplecat a urma în punctul acesta lui Cipariu, jertfind limba pentru a susține scrierea.

„Un etimologist” — susținând propunerea ce ni-o face — ar fi deci silit să scrie d. e. *alegătoriu, alegătoare, ducătura etc.*, dar apoi și *bătătoriu, ședătoare, țesătură, credământ etc.*

Am adus exemple de etimologie convențională și de etimologie îndoelnică: rămâne să amintim și vre-un cuvânt, a cărui etimologie este încă cu totul necunoscută. Punem aici un exemplu, care dovedesc în mod drastic neajunsurile cunoștințelor noastre etimologice: *brânză*. În ciuda frământărilor unor filologi ca Hașdeu, Schuchardt, Cihac... noi până în ziua de astăzi încă nu cunoaștem originea cuvântului *brânză*, care se poate deci scrie în 10 di: *dece* chipuri, întrebuitând de-a rândul fiecare din cele 5 vocale (*a, e, i, o, u*) pentru *x*, și apoi *q* sau *z* pentru *z*!

Pecând astfel *etimologia* adeseori șovăește, *semnele* tot atât de des sânt singurul îndreptariu pentru cetitoriu. Atât sântem de dedați — cel puțin majoritatea Românilor — d. e. cu *circumflexul* pentru însemnarea lui *x*, încât vedându-l pus deasupra unei vocale, de loc ne cugetăm nemijlocit la sunetul *x*, fără a mai lua în considerație deosebită, care vocală se află sub circumflex.

(Va urma).

\*) Ca excepțiuni prea singuratică amintim scrierea cu *e* din „Femeia română” (București) și „Besarabia”, (Iasi), două diare care, precât scim, au și apus.

\*\*) „Convorb. liter.” fasc. 8 din 1 Neemvre 1879, pag. 303.

## Bursa de Viena și Pesta

din 3 Ianuarie n.

	Viena	Pesta
Renta de aur	97.80	97.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	75.40
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	87.75	87.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	79.25	79.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	115.—	115.25
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	88.—	88.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorfire	—	86.25
Obligațiuni urbariale temeșane	87.25	87.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorfire	—	85.75
Obligațiuni urbariale transilvane	86.—	86.25
Obligațiuni urbariale croato-slavo-nice	89.—	—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decime de vin	88.—	88.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.75	69.70
Datorie de stat în argint	71.15	71.—
Renta de aur austriacă	81.70	81.60
Sorți de stat dela 1860	131.—	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	840.—	839.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	291.75	291.50
Acțiuni de credit austr.	270.75	271.—
Sorți ungurești cu premii	—	108.—
Argint	—	—
Galbin	5.53	5.50
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemțesi	57.70	57.65
London (pe polița de trei luni)	116.65	116.75

## Economic.

Sibiu, 2 Ianuarie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu secăret, fl. 6.90—7.90; Săcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovės fl. 2.80—3.20

Cneurz fl. 3.80—4.20; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semența de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.12—11; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo; Făină depâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare depocă. 25—26; Său brut pro 50 chilo fl. 16—17; Său de luminări fl. 23—24; Luminări de său 50 chilo fl. 28—28.50; Săpun fl. 20—20.50; Pân 50 chilo fl. 1—1.10; Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vërtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirit pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 40—46 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbec 28 cr.; ouă 10 de 40 cr.

Nr. 4440 1879.

3—3

## CONCURS.

Spre ocuparea postului notarial în comuna mare Pianu-inferior salarizat cu 400 fl. și quartir natural se deschide concursul până 24 Ianuarie 1880.

Competenții au a-și așterne documentele lor până la acest termin subscriei preturi.

Pretura Sas-Sebeșului

## Petri de moară.

Petri de trachit roșior curat de Königsberg în dimensiuni diverse se pot procura și cu cele mai eftine prețuri dela

Andreas Rieger

[62] 3—3 Sibiu, piața dela poarta turnului Nro 5.

## Avis de abonament

[64] 2—3

pre anul 1880.

## „Amicul Familiei”

Jurnal social.

Beletristic și literariu.

Va eși în fie-care săptămână odată — Marța, în nri câte de 1—2 coale, format cart mare, hârtie fină, tipar îndesat. Va publica articlii sociali, poesii, novele, romanuri, suvenirii de călătorii ș. a. Va tracta cestiumi literare și științifice, cu reflecșune fiind la cerințele vieței practice. Va petrece cu atențiune viața socială a Românilor de pr.totindenea, precum și a celorlalte poporațiuni din patrie și străinătate. — Prin umore dulce și satiră aleasă va nusi a face câte o oară plăcută familiei strivite de grigile vieței.

Preste tot va nusi a întinde tuturor indivișilor din familie o petrecere nobilă și instructivă.

Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 5 fl. v. a. pe 1/2 an 2 fl. 50 cr. v. a., — pentru România și străinătate pre un an 13 franci — lei noi, pe 1/2 an 7 franci — lei noi.

Abonații pre anul întreg vor primi ca premiu portretul distinsului nostru filolog și istoric Timoteiu Cipariu — având de a solvi numai 30 cr. în prețul păcuetărei și a cartei de transport.

## „Higiene și Scoala”

Foie pentru sănătate, morbi Educațiune și instruciune.

Va eși în 1/13 și a fie-cărei lune în numeri baremi de câte o coală, și va publica: articlii din sfera igienei, medicinei poporali și a educațiunii și instruciunii elementari.

Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 2 fl. v. a., pentru România și străinătate 5 franci — lei noi.

## Cărțile „Săteanului român”

Scriere periodică

Pentru toate trebuințele poporului român.

Va eși în fiesce-care lună câte o carte, baremi de o coală, — și va publica: a) Descrierea vieței (biografia) a câte un bărbat mai vrednic de amintirea și cunoștința poporului român; b) Cunoștințe din economie, industrie, medicină, juridică ș. a.; c) Poesie vechi și noave, — mai cu samă de acelea cari ating mai de aproape pe poporul nostru și împregiurările, în cari a trăit și trăiesce; d) Novele poporale, istorioare, fabule, anecdote, proverbe și cuvinte înțelepte, de învățatură și petrecere; e) Risete și Zimbete; f) Diverse sciri din lumea mare.

Prețul de prenumerațiune pre un an întreg e numai 1 fl. v. a. (3 franci — lei noi).

Abonații vor primi ca premiu portretul vestitului Luptătoriu al Independenței naționale Avram Iancu — având de a solvi numai 30 cr. în prețul păcuetărei și a cartei de transport.

Toate aceste 5 foi de odată abonate costau pe l an întreg numai 16 fl.

Abonații pe anul întreg la toate foile, primesc și trate premiale împreunate cu acelea — având de a solvi nu 70 cr. în prețul păcuetărei și a cartei de transport.

Colectanții de abonamente primesc gratis tot al 5-lea exemplariu.

## „Gura satului”

Jurnal glumeț

Sociale-politic-toc.

A eși în toată Marți sara, ilustrat cu caricaturi frumoase; și va publica pășenile nesdravenilor aventurieri și biografiile celebrilor șarlatani ai timpului modern — mai departe tot soiul de articlii de veselie și petrecere: novele, romane, fabule, anecdote, comedii, risete și zimbete, scânteiețe, puricării, furnicături, — afară de aceea va finé pre cetitorii sei în curent cu toate pertractările și hotărârile cioroboarelor țerei ungurești și a unor comitate și a comunității cu sfetnici fără sfat, precum și cu toate întâmplămentele din lumea mare, cari după natura lor cad în resortul lui.

Prețul de prenumerațiune pre un an e 6 fl. v. a. pe 1/2 an 3 fl., pe 1/4 an 1 fl. 50 cr., — pentru România și străinătate pre un an 8 fl. (20 franci — lei noi) pre 1/2 an 4 fl. (10 franci — lei noi).